

ТЕЗАУРУСНА СКЛАДОВА КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Процик А., студ. гр. ЖТ-02,

Казанджисєва М. С., канд. пед. наук, доц. СумДУ

У сучасному освітньому середовищі чи не найбільшу увагу фахівців привертає компетентісний підхід, навчальний процес збагачується новими технологіями і методиками формування компетентностей різних видів і рівнів, демонструють наукову “продуктивність” такі напрями, як антропоцентризм і текстоцентризм, що вважаються пріоритетними в новій освітній парадигмі.

Феномен компетентісного підходу досить повно і глибоко досліджений спеціалістами різних галузей, з позицій нових концепцій і напрямів розглядається професійна компетентність.

Проте в підготовці майбутніх фахівців, насамперед гуманітаріїв, з’являються нові проблеми, одну з яких ми вбачаємо у занадто низькому рівні філологічної культури. Переважна увага до формування умінь комунікації, на противагу теоретичним знанням, призводить до парадоксальних ситуацій: тезаурус багатьох студентів гуманітарних спеціальностей не може забезпечити корпоративне спілкування – взаємодію осіб, пов’язаних однією спеціальністю.

Для з’ясування причин такого становища звернемося до поняття “комунікативна компетентність”, оскільки для перекладачів, журналістів, юристів, філологів саме воно є основоположним.

На думку переважної більшості дослідників, до складу комунікативної компетентності входять прагматична і текстова компетентності. Прагматичний компонент, що передбачає аналіз взаємодії учасників комунікації, є відносно незалежним і становить предмет уваги насамперед для психолінгвістики.

Текстова компетентність поділяється на мовну і мовленнєву. Її структуру утворюють: 1) знання про текст; 2) уміння текстової діяльності. Текстова компетентність включає комплекс знань про текст як форму комунікації, а також набір знань, навичок і умінь особистості здійснювати текстову діяльність [2, 3, 4].

Мовна компетентність (знання правил мови й уміння застосовувати їх на практиці) створює передумови для здійснення всіх видів текстової діяльності.

Основу мовленнєвої компетентності (уміння застосовувати мовні засоби у процесі мовленнєвої взаємодії) становлять знання, уміння,

готовності, що знаходяться у сфері мови. Правильність, точність, ясність мовлення багато в чому визначають успішність спілкування.

Зрозуміло, важливим фактором успішної комунікації є комунікативні потреби – конкретні спонуки до діяльності щодо сприйняття і продукування актів комунікації. Однією з найважливіших є потреба в повному і точному розумінні одержуваної або відтворюваної інформації (зміст спеціального тексту).

Зіставимо наведені компоненти комунікативної компетентності з моделлю мовної особистості (Ю.М. Караулов) як сукупності “здатностей до створення й сприйняття мовних творів (текстів)” [1, 245]. Ця модель містить три рівні: вербально-семантичний, лінгвокогнітивний і прагматичний.

Очевидно, що наведені три блоки комунікативної компетентності корелюють із трьома складовими структури мовної особистості – інтелектуальною, лінгвістичною і прагматичною.

Для нас найбільший інтерес становить перший рівень – вербально-семантичний (в нашому випадку – саме інтелектуальний), оскільки саме на ньому реалізується процес сприйняття й розуміння змісту слів і їх взаємозв'язків у контексті речення. Зазначимо, що йдеться не про звичайний (як для носія мови) рівень фонетичної, лексичної і граматичної компетентності, а про “тезаурусний”, теоретичний, що дозволить оперувати поняттями, визначеннями і термінами спеціальної галузі знань або сфери діяльності, аналізувати, класифікувати, включати їх до більш широкого контексту функціонування тощо.

Звідси постає завдання формування не просто культури мовлення (як уміння ефективно використовувати мовні можливості відповідно до ситуації, сфери й завдань спілкування), а екстралінгвістичної культури, тезаурусної культури, культури інтелектуальної діяльності як необхідної складової теоретичної підготовки сучасного фахівця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность. – М.: Наука, 1987. – 263 с.
2. Салосина И. В. Текстовая компетентность: от восприятия к интерпретации // Вестник Томского государственного педагогического университета. Выпуск 10 (73). Серия “Педагогика”. – Томск, 2007.
3. Седов К. Ф. Дискурс и личность: эволюция коммуникативной компетенции. – Москва, “Лабиринт”, 2004. — 320 с.
4. Славская А. Н. Личность как субъект интерпретации. – Дубна: Феникс+, 2002. – 240 с.

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, м. Суми, 19-20 квітня 2013 р. / Відп. за вип. В.В. Опанасюк. — Суми : СумДУ, 2013. — Ч.2. — С. 20-21.